

אב תשפ"ה
יולי 2025

הקשר ב'הגנה' בירושלים במאורעות תר"ף (1920) אל"ם בדימוס דניאל רוזן

רקע

מאורעות תר"ף החלו בהפגנות ערביות בעד עצמאות פלסטינית ונגד השלטון הבריטי והציונות.¹ שיאן היה בשוב עולי הרגל מחגיגות נבי מוסא לירושלים,² הפגנה אלימה של כ-60 עד 70 אלף איש ברחבת העיריה בט"ו בניסן תר"ף, יום ראשון של חול המועד פסח (4 באפריל 1920), שבעקבותיה השתולל המון ערבי מוסת ברובע היהודי בעיר העתיקה, וקבוצת פורעים אלימה נעה לכיוון ירושלים המערבית, היכו וסקלו יהודים ובזזו חנויות יהודיות.

האירועים האלימים נמשכו ב-5 וב-6 באפריל, והפורעים שרפו בתי יהודים, היכו, פצעו והרגו יהודים, אנסו נשים יהודיות ובזזו חנויות. רק ב-7 באפריל, אחרי פעולה תקיפה של הכוחות הבריטיים, הושב הסדר על כנו. במאורעות בירושלים נרצחו שבעה יהודים ו-208 נפצעו, בהם 16 קשה; ארבעה ערבים נהרגו מאש הכוחות הבריטיים, ו-21 נפצעו, שבעה חיילים בריטים נפצעו.

הממשל הצבאי הבריטי לא התכוון כראוי לאירועים, לא תגבר מראש את כוחותיו לקראת חגיגות נבי מוסא (כפי שהעות'מאנים נהגו, כדי ליצור הרתעה) והתקשה להשיב את הסדר על כנו. כוח המשטרה היה קטן, לא מאומן ולא נאמן למפקדיו (חלק מהשוטרים מעלו בתפקידם ותמכו בגלוי בפורעים ובמסיתים). חיל המצב הדל (גדוד בריטי, גדוד פונג'אבי מוקטן, גדוד סיקי מוקטן וכוחות עזר) פעל באיטיות,³ ומשגים טקטיים פגעו ביעילות הפעלתו.⁴

הממשל הצבאי עצר פורעים ערבים, חיפש נשק אצל יהודים ועצר עשרות מחברי 'ההגנה', וביניהם את מפקד 'ההגנה' בירושלים, זאב ז'בוטינסקי, בטענה שהם הגורמים למהומות. העצורים היהודים נדונו לשנות מאסר ממושכות עם עבודת פרך, מנהיגי הערבים אמין אל'חוסייני ועארף אל'עארף, שנמלטו, נדונו לשנות מאסר ממושכות, ואחד האנסים נדון ל-15 שנות מאסר, אך רוב הפורעים הערבים יצאו בעונשים קלים. ב-8 ביולי 1920, לאחר שבוטל הממשל הצבאי והרברט סמואל תפס את מקומו כנציב העליון, ניתנה חנינה כללית, וכל היהודים והערבים שנעצרו שוחררו.⁵

מאורעות תר"ף, מאבק לאומי ראשון בארץ ישראל אחרי 400 שנות שלטון עות'מאני, סימלו את תחילתו של 'סדר חדש' בארץ ישראל, מאבק לאומי בין היהודים לפלסטינים, והביאו לכך שהיישוב היהודי הפנים שאינו

¹ ההפגנות הגדולות בירושלים התקיימו ב-27 בפברואר וב-8 במרץ 1920.

² חגיגות נבי מוסא, עלייה לרגל לקבר נבי מוסא במדבר יהודה, הייתה מסורת שמקורה בצלאל אדין בשנת 1187, ונמשכה עד שנת 1937, אז אסרו הבריטים את קיומן.

³ 1st Bn. The Yorkshire Regt; 20th Punjabis (less 2 coys.); 51st Sikhs (less 2 coys.)

⁴ ראו דו"ח ועדת החקירה הבריטית, בראשות מייג'ור גנרל פיילין (MG Sir Philip C. Palin). TNA FO 371/5121.

⁵ זאב ז'בוטינסקי 19 מאנשי 'ההגנה' הואשמו בהקמת כוח הגנה בלתי חוקי. ז'בוטינסקי נדון ל-15 שנות עבודת פרך ונשלח למאסר בכלא עכו. הסערה בדעת הקהל הביאה לפתיחת המשפט מחדש, ועונשו של ז'בוטינסקי הומתק לשנת מאסר אחת. הנציב העליון הרברט סמואל, הכריז על חנינה כללית לכל נדוני הפרעות בירושלים, ערבים ויהודים, במסגרתה חנן את ז'בוטינסקי ואנשיו. ז'בוטינסקי לא ויתר, וערער בפני המועצה הצבאית העליונה בלונדון, שביטלה את פסק הדין בספטמבר 1921 וזיכתה את ז'בוטינסקי ואנשיו.

יכול לסמוך על השלטון הבריטי, ועליו לבנות לעצמו כוח מגן.⁶ ביוני 1920 קיבלה ועידת 'אחדות העבודה', שהתכנסה בחצר כנרת, את האחריות לארגון הגנת היישוב.⁷

ה'הגנה' בירושלים

בשבת תר"פ (ינואר 1920) הוקם 'הוועד המתחיל' לארגון 'ההגנה',⁸ ובאדר תר"פ (מרץ 1920) נוסד ארגון 'ההגנה' הגלוי בירושלים, בהנהגתו של זאב ז'בוטינסקי,⁹ שהיה לו רקע צבאי כאחד ממקימי הגדודים העבריים בצבא הבריטי במלחמת העולם הראשונה, וניסיון בגדוד העברי הראשון – הגדוד ה-38 של הקלעים המלכותיים (Royal Fusiliers), שם שירת בדרגת סגן (לוטננט).¹⁰

ארגון 'ההגנה' בירושלים מנה כמה מאות חברים, בכלל אלה עשרות חיילים משוחררים, בעיקר מ'הגדוד האמריקאי', שכמנהג אותם הימים הביאו עמם מהגדוד את רוביהם האישיים עם תחמושת. הוקמה קבוצת אתתים באיתות ראייה ('צופים') וקבוצת עזרה ראשונה.

הארגון ביצע אימונים גלויים ללא נשק (תרגילי סדר, קרב מקלות, תרגילי קרב בסיסיים ואימוני ספורט) ואימונים חשאיים בנשק חם. ראשי הארגון קיימו קשר עם המושל הצבאי של ירושלים, קולונל רונלד סטורס (Sir Roland Henry Amherst Storrs), בציפייה (שלא התממשה) כי הבריטים יגייסו ויחמשו את אנשי הארגון בעת הצורך.

לרשות הארגון עמדו כחמישים רובים ומספר מצומצם של אקדחים ורימוני יד.¹¹

הקשר ב'הגנה' בירושלים

קשר טקטי נייד בצבא הבריטי במלחמת העולם הראשונה התבסס על רצים ועל איתות ראייה: דגלים והליוגרף ביום, פנסים בלילה.¹² תקן ציוד איתות לגדוד חי"ר בריטי כלל 9 משקפות, 8 טלסקופים לאיתות, 8 מצפנים, 16 זוגות דגלי איתות קטנים (2 רגל), 8 זוגות דגלי איתות גדולים (3 רגל), 8 הליוגרפים, 8 פנסי איתות, 8 שעונים.

ז'בוטינסקי, כקצין חי"ר בצבא הבריטי, הכיר היטב את נושא איתות הראייה, והתבסס עליו כאמצעי קשר טקטי.

⁶ 'אחדות העבודה' הייתה מפלגה חדשה, שנוסדה בפברואר 1919, ואנשי 'השומר' הצטרפו אליה. באותה עת חיו בארץ ישראל 673,000 נפש, מהם 66,000 יהודים. Palestine Census of 1922.

⁷ ראו: שמרי סלומון, "בין 'השומר' ל'הגנה': החלטת ועידת 'אחדות העבודה' על הקמת 'ההסתדרות ההגנה', 15 ביוני 1920", בתוך: ניר מן (עורך), עלי זית וחרב: 100 ל'הגנה', כי, כרמל והעמותה לחקר כוח המגן מייסודו של ישראל גלילי, 2020, עמ' 117–144.

⁸ יום ההגנה נקבע ל"א באדר, הוא יום הזיכרון לקרב תלחי (1 במרץ 1920). תלחי פונתה בעקבות הקרב, אך סיפור הקרב הפך למיתוס מרכזי של התנועה הציונית, ודבריו האחרונים של יוסף טרומפלדור, "טוב למות בעד ארצנו", היו מסר לנכונות התנועה הציונית להיאבק בחירוף נפש על עקרונותיה. על קברם של מגיני תלחי הוקמה אנדרטה, ובמרכזה הקימה ההסתדרות הכללית את אנדרטת האריה השואג.

⁹ בשלהי 1919 עבר זאב ז'בוטינסקי עם משפחתו להתגורר בירושלים.

¹⁰ חברי 'ועד ההגנה העירונית', בראשותו של זאב ז'בוטינסקי, היו אביעזר ילין (נציג 'המכבי'), רחל ינאית וצבי נדב (נציג 'אחדות העבודה'), נחמיה רבין ויהושע צ'צ'יק (נציגי החיילים המשוחררים).

¹¹ ברציון דינור (עורך ראשי), ספר תולדות ההגנה, כךך ראשון – חלק שני, הספריה הציונית שליד ההסתדרות הציונית והוצאת מערכות, תשי"ז – 1956, עמ' 627–631.

¹² ראו: דניאל רוזן, הקשר הצבאי הבריטי בארץ ישראל במלחמת העולם הראשונה – בעין המצלמה, העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב, חשוון התשפ"ה – נובמבר 2024.

אמצעי התקשורת של כוח ה'הגנה' בירושלים היו רצים ואיתות ראייה. רשת איתות הראייה התבססה על תחנות איתות נייחות על גגות מבנים גבוהים. אחת התחנות נקבעה בעיר העתיקה. האתתים נראו לעין כל, והתעבורה הייתה גלויה.¹³ מידע על ציוד איתות הראייה של התקופה מוצג בנספח א'.

התחנה הראשית היה על גג מלון יוז ברחוב יפו 17, שבו נמצאו משרדי ועד הצירים ושם הייתה מפקדת ה'הגנה'. תחנות משנה עיקריות היו בבי"ס אליאנס ברחוב כ"ח 3 במחנה יהודה ובבתי צדוק (רחוב נחלת צדוק), והמרכזת קיימה קשר עם ימין משה. תחנת המשנה בבתי צדוק (ב'1) קיימה קשר עם מאה שערים (ב'2), ודרכה לעיר העתיקה (מלון אמדורסקי (צנטראל), ליד שער יפו, ב'3). תחנת המשנה באליאנס (ג'1) קיימה קשר עם הכרם (ג'2) ועם בתי הבוכרים (ג'3). התקיים קשר בין בתי הבוכרים למאה שערים.

בזמן הקצר של התארגנות כוח ה'הגנה' בירושלים לא הייתה אפשרות לבצע הכשרה מסודרת של אתתים, והאיתות במאורעות תר"ף, כאשר הארגון היה בן שבועות בודדים, התבסס על איתות בסימנים מוסכמים. פרטי הסימנים המוסכמים הספציפיים בהם השתמשו בירושלים באותה עת לא מתועדים בשלמותם, אך ניתנת דוגמה של סימנים מוסכמים מתקופה יותר מאוחרת.

28

ה ק ס ר ב א ז ו ר

סמן אותות בין העשרות ופסה הפסע ופסה האזור

הסברת האותות	בדגל	ה א ת ו ת		
		בצורת גיאומטרית	בספרות	בפנס
1 הופיע אויב		○	— / —	— / —
2 סייע באש מסדנתך		△ □	— / —	— / —
3 הפסק		□ ○	— / —	— / —
4 דרוסה תחסיסה		○ △	— / —	— / —
5 יסנם פצועים (או הרוגים)		△	— / —	— / —
6 הבנתי		□	—	—
7 מסודנתך (הוראותיך, סימנים) בלתי מובנים.		▽		

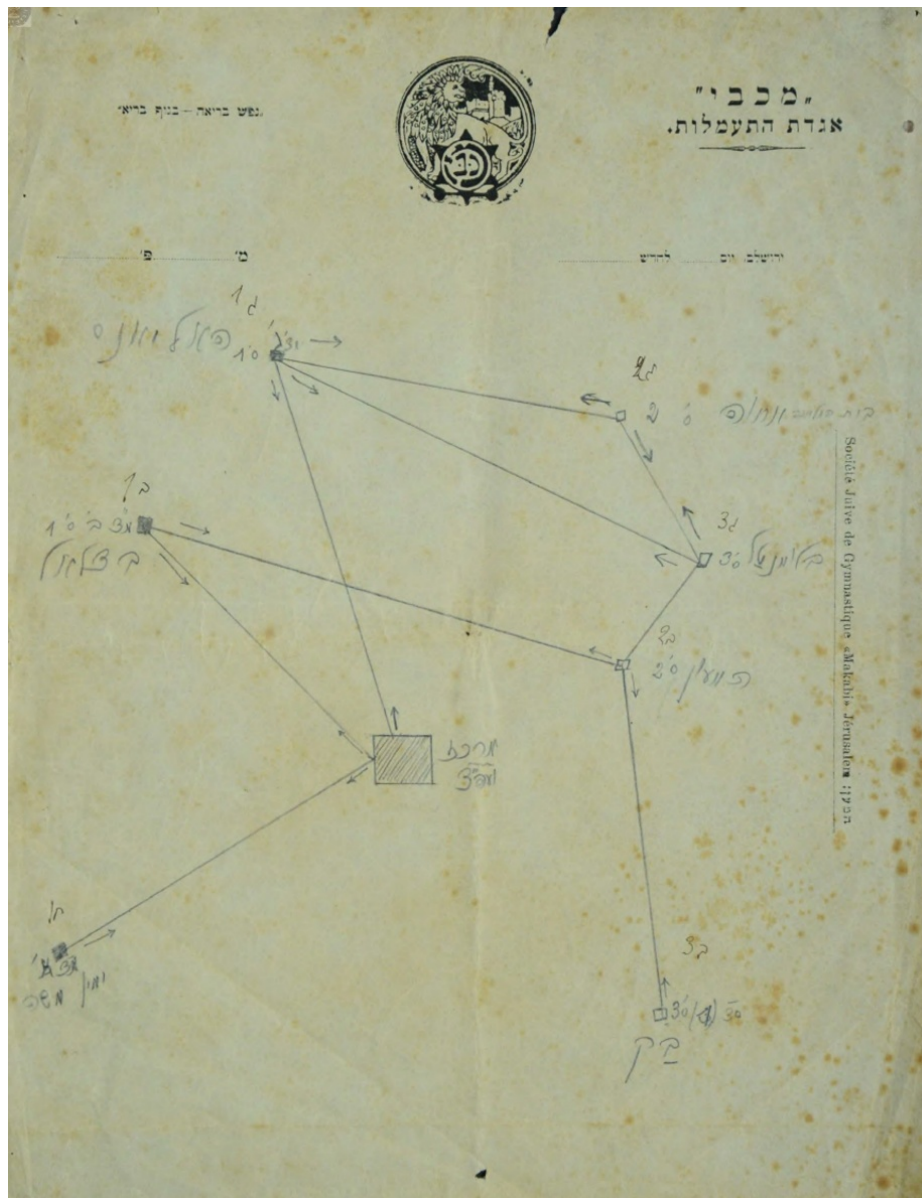
הערות:

א. הצורות הגיאומטריות צריכות להעשות כסולות סתי וערב כדי שהן תראנה מכל הצדדים באוהו האופן.

ב. על כל סמן יט לענות באותו הסמן ורק בספרים מיוחדים להסתמס בסמן "הבנתי".

סימנים מוסכמים לאיתות בדגלים – שלהי שנות ה'30 באדיבות את"ה, 34/225

¹³ זה היה אז אמצעי קשר יחידי, כי שירות הטלפונים בארץ ישראל החל לפעול רק בשנת 1921, ובשלהי שנת 1921 פעלו בכל ארץ ישראל 700 טלפונים בלבד. דניאל רוזן, התקשורת בארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי: דואר, מברקה, טלפון ורדיו, העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב, התשע"ט – 2019, עמ' 24.

מרשם עורקי איתות ראייה להגנת היישוב העברי בירושלים, אפריל 1920
באדיבות ארכיון מכון ז'בוטינסקי, א-12/4-1

ההיערכות להגנת ירושלים

בערב פסח, י"ד בניסן תר"ף (2 באפריל 1920), הוציא זאב ז'בוטינסקי פקודה כתובה להגנת היישוב היהודי בירושלים, וזו לשונה (ראו את כתב היד המקורי בנספח ב') :

1. סדר הפלוגות

פלוגה א': זכרון משה, אחוה, יגיע כפים, בתי ויטנברג, מאה שערים, רחוב חבש [החבשים], שער שכם, בתי אונגריה [בתי ההונגרים], בתי זיבנברגן, שערי פנה, בית ישראל, בתי הבוכארים, נחלת שמעון.

פלוגה ב': כרם, בתי הורודנא, מחנה יהודה, אברבצל, שבת צדק, בית יעקב, נחלת ציון, זכרון טוביה, כנסת, בתי צדוק, בצלאל.

פלוגה ג': ימין משה, שמעה – בתוספת מזכרת, אהל משה ומשכנות.

פלוגה ד': נחלת שבעה, אבן ישראל, עזרת ישראל.

הפלוגות תתאספנה במרכזיהן בשעה 8 בבוקר.

ראש הפלוגה יחלק את אנשיו בין השכונות וימנה מפקדים לכל קבוצה. בקור ההנהלה: בין 8½ עד 10.

פלוגה ד' תהיה ברשות המרכז.

[מפקדי הפלוגות: פלוגה א', צפון העיר – אברהם מלינקוב (הפסל); פלוגה ב', מערב העיר – משיוף (ישראל עמיקם); פלוגה ג', מזרח העיר – מאיר בוגדנובסקי (שלי); פלוגה ד', מרכז העיר – צבי נדב].

2. הקבוצות המיוחדות

על יד הפלוגות א' ב' ג' תהיינה קבוצות מיוחדות.

בפלוגה א', ג' ראש הפלוגה הוא גם ראש הקבוצה המיוחדת.

בפלוגה ב' מפני פזור שכונותיה, יהיה לקבוצה המיוחדת ראש מיוחד שיעמוד תחת רשות ראשי הפלוגה.

הקבוצות המיוחדות תצאנה רק על־פי פקודת ראש הפלוגה, ורק במקרה הקיצוני – אם יקרו מעשי הרג.

3. עזרה ופזור

על פי סימן מהמרכז: 'שלחו עזרה' – יוכל ראש הפלוגה לשלוח עד 1/3 מכוחותיו.

על פי סימן מהמרכז: 'שקט' הפלוגות תתאספנה במרכזיהן ומשם תתפורנה.

4. הסימנים

כל ראש פלוגה יבחר באיש נאמן שיעמוד על יד הצופים [האתים].

הצופים בנקודת מרכז, א', ב'3, ג'2, ג'3 יסמנו רק על פי פקודת האיש הזה, והוא לא יתן כל פקודה מלבד על פי פקודת ראש הפלוגה.

הצופים ב'1, ג'1, ג'2 חוץ מזה ימסרו גם את הסימנים הבאים מהנקודות ב'3, ב'2, ג'3, ג'2 למרכז ומהמרכז לנקודות הנ"ל.

הנקודות: מרכז

א' – ימין משה

ב'1 – בתי צדוק

ב'2 – מאה שערים

ב'3 – עיר עתיקה

ג'1 – מחנה יהודה

ג'2 – כרם

ג'3 – בתי הבוכרים.

הסימן 'סכנה' ינתן רק כאשר כבר התחילה ההתנפלות.

הסימן 'שקט' ינתן רק כאשר פסקה כל תנועה במחוז.

רק המרכז יוכל לתת את הסימן 'שלחו עזרה'.

בתוכנית ההגנה שתי טעויות יסודיות: האחת הייתה כי היא לא כללה פריסת כוחות להגנה על הרובע היהודי בעיר העתיקה, ולא ננקטה יוזמה לארגן התגוננות של תושבי הרובע היהודי; השנייה הייתה כי זו הייתה תוכנית 'סטטית', כבולה לשכונות השונות, ולא כללה 'כוח מחץ' שיוכל להנחית מהלומת פתע על מתפרעים, לשם הרתעתם והפצתם.

הסיבה לכך היא הערכה מוטעית, כי הפורעים הערבים יתגרו ב'יהודים הציונים' בעיר החדשה ולא ביהודי העיר העתיקה (שהיו ידועים כ'אנטי ציוניים'), והיה ותהיה התגרות ביהודים בעיר העתיקה – הכוחות הבריטים יגנו עליהם, וימנעו מפורעים להיכנס לעיר העתיקה.¹⁴

לטעויות אלה היה מחיר יקר, אך הלקח נלמד והדברים תוקנו בהמשך דרכה של ה'הגנה'. 'שכר הלימוד' היה אכזרי וכבד.

המאורעות

לפי ידיעות שהגיעו למטה ה'הגנה', העריכו כי המהומות יפרצו בחג הפסח, שבת, 3 באפריל. כל הכוחות נפרסו, מערכת האיתות פעלה היטב, אך היום עבר ללא אירועים מיוחדים, ולאנשי ה'הגנה' נראה כי תפקידם הסתיים.

המאורעות שפרצו בבוקר יום א' היו הפתעה גמורה לפיקוד ה'הגנה' בעיר. מערכת האיתות והפיקוד המרכזי לא תפקדו. קבוצות ואנשי 'הגנה' בודדים פעלו על דעת עצמם ומיוזמתם, והצליחו להרתיע את הפורעים ולהדוף ניסיון התנפלות על מאה שערים, בית ישראל ושכונת הבוכרים, למנוע פריצה לרוממה ולמחנה יהודה, ולמחרת להדוף התקפה על נחלת אחים ובאזור בית היתומים שנלר. כוחות ה'הגנה' הצילו את שכונות העיר החדשה מאסון וחורבן.

ז'בוטינסקי פקד על חברי ה'הגנה' לחדור בשורות מלכודות לעיר העתיקה, אך הכוחות הבריטים מנעו זאת.¹⁵ חברי 'הגנה' בודדים (ביניהם צבי נדב ונחמיה רבין) נקטו יוזמה, הצליחו לחדור לעיר העתיקה בתחבולות שונות ואף להבריח עמם נשק, ארגנו את התושבים היהודים, חזקו את רוחם והפיחו בהם רוח לחימה, ארגנו עמדות הגנה במקומות תורפה והצליחו להגן על הרובע היהודי. מרבית הנפגעים היהודים היו בדירות יהודים ובתי עסק יהודים מבודדים בשכונות מעורבות.¹⁶

סיכום

איתות ראייה במאורעות ניסן תר"ף (1920) בירושלים, ביוזמתו של זאב ז'בוטינסקי, היה השימוש המבצעי הראשון ב'הגנה' באמצעי זה, אבל התרומה המבצעית של איתות הראייה באירוע הייתה מועטה.

עם הקמת ארגון ה'הגנה' התבסס הקשר הטקטי על רצים, וחשיבות נושאי הקשר הופנמה באיטיות. קורס האתתים הראשון ב'הגנה', שבו השתתפו עשרה חניכים, התקיים בתל אביב בשנת 1928. רק בתחילת שנות ה-30 החלו לקום פלוגות קשר בערים הגדולות, בשנת 1936 נעשו צעדים ראשונים בקשר רדיו, ושירות הקשר הוקם בשנת 1937.

שירות הקשר היה גורם מרכזי בהפיכת ה'הגנה' מאוסף ארגוני שמירה מקומיים לארגון ארצי, ותרומה של ממש ליכולת הטקטית של כוחות ה'הגנה' במבצעים ובקרבות, וליכולתו להישגיו הייתה תרומה מהותית להצלחת שלוש משימות ה'הגנה' – ביטחון, התיישבות והעפלה.

¹⁴ ערב המאורעות היה הנושא במחלוקת בפיקוד ה'הגנה' בירושלים. צבי נדב, **ימי שמירה והגנה**, הוצאת מערכות, תשט"ו – 1954 (להלן: נדב, **ימי שמירה והגנה**), עמ' 240 – 249.

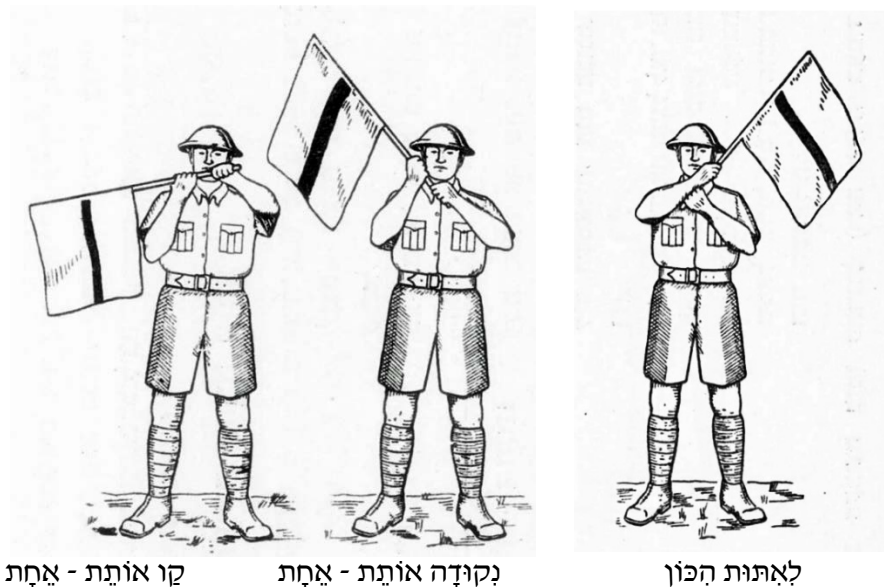
¹⁵ עדות אהרן ראובני. נדב, **ימי שמירה והגנה**, עמ' 269.

¹⁶ נדב, **ימי שמירה והגנה**, עמ' 255 – 265.

נספח א' – איתות ראייה

איתות ראייה, שאיפשר קשר לטווחים של עד 50 ק"מ, היה הקשר העיקרי ב'הגנה' עד המעבר לקשר רדיו, שהחל בשנת 1937. איתות ראייה, שנחשב בזמנו לאמצעי קשר פשוט ויעיל, היה מבוסס על סימני מורס, דגלים (גדול וקטן), הליוגרף ופנסים.

איתות בדגלים נעשה בשתי דרכים: (א) איתות בדגלי מורס: בדגל גדול או בדגל קטן. הדגל הגדול היה בגודל 90 על 90 ס"מ, עם פס כחול ברוחב 13.5 ס"מ על רקע לבן לשימוש על רקע כהה (למשל: על רקע של פרדס), או בד כחול כולו לשימוש על רקע בהיר (למשל: איתות מראש מגדל מים, על רקע השמיים),¹⁷ על מוט באורך 165 ס"מ (היה קשה לאותות בדגל זה, והוא יועד לטווחים ארוכים, לקליטה בסיוע משקפת); הדגל הקטן, באותם הצבעים, בגודל 60 על 60 ס"מ, עם פס ברוחב 10 ס"מ ומוט באורך 105 ס"מ. (ב) איתות סמפור: בדגלי מורס קטנים או בדגלי סמפור ייעודיים, בגודל 45 על 45 ס"מ, בצבעים אדום/צהוב, על מוט באורך 80 ס"מ.

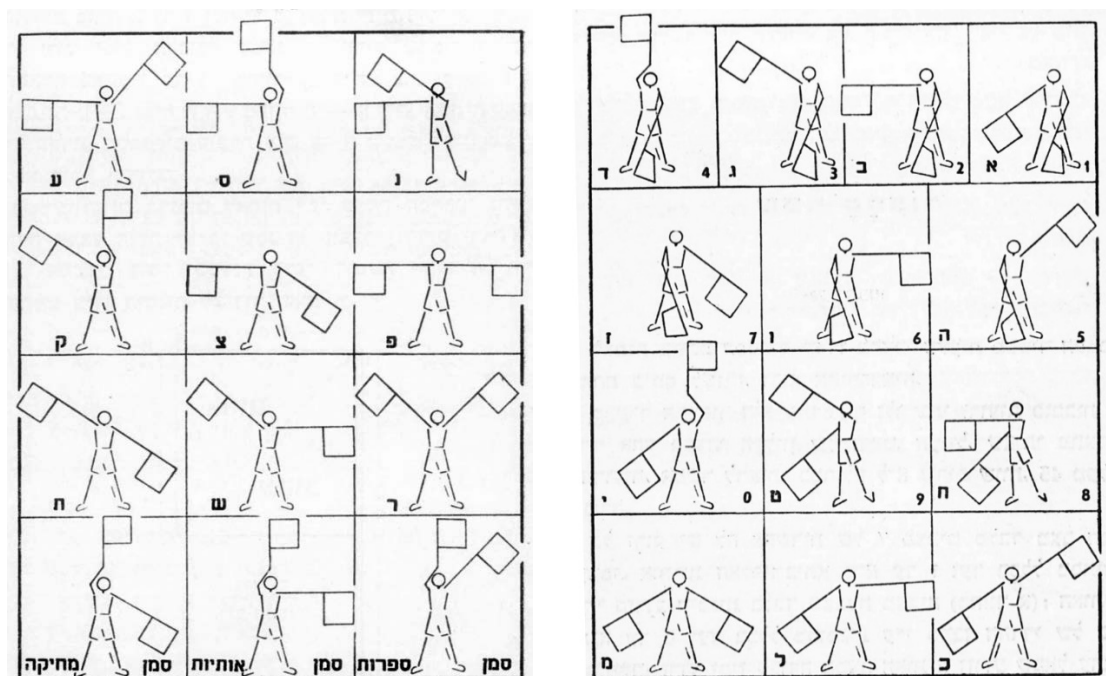

איתות מורס בדגלים

מקור: אתות ראייה, ספר שמוש לשוטרים המוספים, הוצאת 'לנוטר',¹⁸ חיפה, תרצ"ט (1938), עמ' 63.

65

¹⁷ דגל איתות ראייה כחול נבחר להיות דגל חיל הקשר והתקשוב, שנפרס לראשונה במצעד צה"ל בירושלים ב-24 באפריל 1958.
¹⁸ גיבוש תורות לחימה והדרכה ב'הגנה' התבסס, בין היתר, על חומר הדרכה של צבאות שונים. חומר הדרכה תורגם מאנגלית, גרמנית, רוסית ופולנית. בשנת 1937 הוקמה הוצאת 'לנוטר', שהפיצה חוברות הדרכה מתורגמות. שתי החוברות הראשונות שיצאו היו: 'הרובה' ו'תרגילי סדר בקבוצה'.

אלף בית לפי שיטת סמפור

מקור: אתות ראיה, ספר שמוש לשוטרים המוספים, הוצאת 'לנוטר', חיפה, תרצ"ט (1938), עמ' 74–75.

איתות דגלים, נהלל, 1938

צלם: זולטן קלוגר. באדיבות ארכיון המדינה – אוסף זולטן קלוגר

איתות דגלים – מימין לשמאל: רשמת, אתת וצופה, 1942
באדיבות ארכיון ה'הגנה', 3001

איתות באור נעשה ביום באמצעות הליוגרף, מכשיר המחזיר הבזקי אור מהשמש באמצעות מראה. הבזקי אור קצרים (נקודה) או ארוכים (קו) נוצרים על ידי שינוי מהיר של זווית המראה, ובלילה באמצעות פנסים. פנס האיתות לְיוֹקָאס (Lucas) היה פנס חשמלי שהתבסס על מראה קעורה ששימשה כמחזיר אור; מעליו הורכבה משקפת כיוון (בעגת אותם הימים: שפופרת כיוון); אותה חצובה שימשה ביום להליוגרף ובלילה לפנס האיתות.

הליוגרף דגם V, עם מראת משנה
מוזיאון העמותה להנצחת חללי חיל
הקשר והתקשוב

פנס איתות ליוקאס
מוזיאון העמותה להנצחת
חללי חיל הקשר והתקשוב

נספח ב' – תכנית הגנת ירושלים, פסח תר"ף
בכתב ידו של זאב זיבוטינסקי, י"ד ניסן תר"פ¹⁹

י"ד ניסן תר"ף.
I. סדר הפלוגות.

פלוגה א': זכרון משה, אחיה, יעקב כהן, בן אונגברג, מאה לרבים, רחוב חמל, לטר לבית, בן מונקיה, בן גבנירמן, לטר כר, בית ישראל, בן הבכורים, נחלת למזון.

פלוגה ב': בן עמי, בן הרובע, חנה יגור, אבן-בן, לבית צדק, בית יעקב, נחלת ציף, זכרון אליה, כנרת, בן צדק, בצלאל.

פלוגה ג': יאן משה, למטה – בהספת מזכרת, אהל משה ואלמנות.

פלוגה ד': נחלת לבנה, אבן ישראל, עזרת ישראל.

פלוגה ה': חמאס, במחצית השנייה של 8 בבקר.

ראש הפלוגה יחזקאל אהרן מנחם מן השכונות ונחמה חקקיים אבן קבוצה.

בקר והנהלה: בין 8/2 עד 10.

פלוגה ד' יהיה ברשות המרכז.

מכון זיבוטינסקי (המרכז)

II. הפלוגות המיוחדות.

על יד הפלוגה א', ב' ג' ח' י' קבוצות מיוחדות.

פלוגה א', ג' ראש הפלוגה הוא גם ראש הקבוצה המיוחדת.

פלוגה ב', ג' ח' י' קבוצה מיוחדת, יהיה קבוצה המיוחדת ראש מיוחד, לשיעור בית.

ראש ראש הפלוגה.

הקבוצות המיוחדות הנחמק רק א-י קבוצת ראש הפלוגה, אך במקרה הקבוצה – יום המערכה יקרא משה הרם.

III. ~~הקבוצות המיוחדות~~ עזרת אבן.

על פי קבוצה מהמרכז: ~~הקבוצה~~ "אלה עזרה" – יבן ראש הפלוגה אלה עד 1/3 מכתומן.

על פי סמן מהמרכז: "לקט" – הפלוגות המעסקות במחצית השנייה של היום.

מכון זיבוטינסקי (המרכז)

¹⁹ באדיבות ארכיון מכון זיבוטינסקי, א 4-12/1.

